

Máansaj k'iinilo'ob iknal in chiich

✍ Violet Otieno

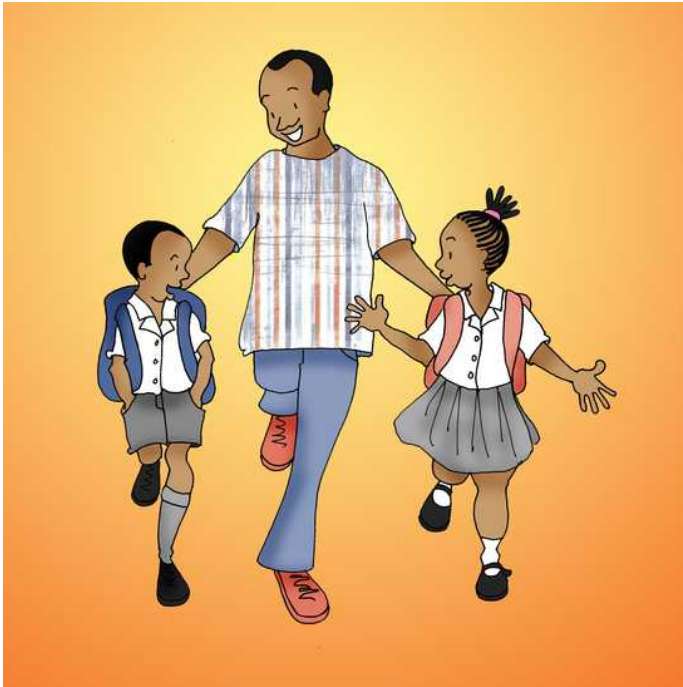
📖 Catherine Groenewald

🗣 María Gelmy Cauich Cocon, Ruth del Carmen Chuc Caamal

💬 maaya'taan

📊 nivel 4

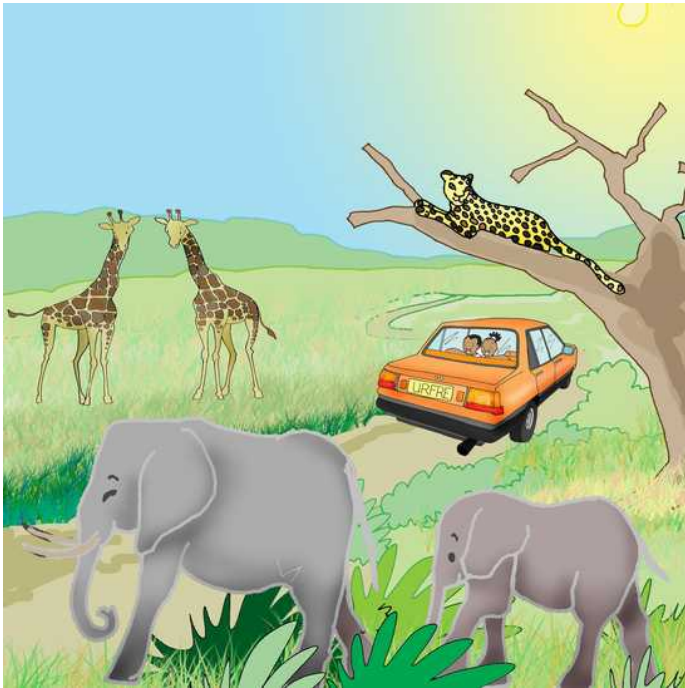

Odongo yéetel Apiyoe' kajano'ob ti' jump'éel nojkaaj yéetel u yuumo'ob. Ku pa'tiko'ob yéetel ki'imak óolalil u jóok'olo'ob tu xook. Ma' chéen tu yo'osal ts'o'ok le xooko', tu yo'osal u bino'ob xíimbal iknal u chiich. Leti'e' te' ku kajtal ti' jump'éel chan kaaj tu'ux ku kajtal chuk kayo'ob naats' ti' le chichan k'ak'náabo'.

Odongo yéetel Apiyoe' ki'imak u yóolo'ob tumen yaan u ka'a bin u xímbalto'ob u chiich. Tu áak'abil ma' xi'iko'obe', tu pakajo'ob tuláakal u nu'ukulo'ob. Ma' páajchaj u weenelo'obi', túulis áak'ab aja'ano'ob yo'osal u tsikbaltiko'ob le xímbal ken u meyáajto'obo'.

Ka' sáaschaje' j-bino'ob tu kisbuuts' u yuum tak tu kaajal u chiicho'bo'. Maano'ob tu'ux yáan múulo'ob, ba'alcheo'ob bey xan tu'ux yaan u pak'alil chakbil pak'al. Tu xokajo'ob le kisbuts'o'ob tu yilajo'obo', beyxan k'aynajo'ob.

Ma' xáanchaje' ka'ano'obe' ka j-weeno'ob.

Ka k'ucho'ob te' kajo' ajsa'abo'ob tumen u yuum. Tu yilajo'ob u chiich Nyar-Kanyada táan u je'esikuba yéetel jump'éel sak nook' tu yáanal jump'éel nuxi' che'. Nyar-Kanyadae' ich Luoe' u k'áat u ya'ale' "U xch'úupal le Kanyadao". Le chiicho' juntúul xki'ichpan yéetel mu'uk'a'an xko'olel.

Nyar-Kanyada tu k'amaj u yáabilo'ob yéetel ki'imak óolal. Le paalalo'obo' jach taak u k'ubiko'ob u siibal tu taasajo'ob te' nojoch kaajo': "¡Wach' yáax le tena!", tu ya'alaj Odongo. "¡Ma', yáax le tena'!", ki Apiyo.

Ka ts'o'ok u wach'ik e siibalo'obo' Nyar-Kanyada tu ts'áaj le
ki'ki't'an tu yáabilo'ob je'ex suukilo'.

Ka ts'o'oke' Odongo yéetel Apiyoe' j-bino'ob báaxal. Tu
t'u'ulpachtajo'ob péepem yéetel ch'íich.

Tu lechkunsajuba'ob ti' che'ob yéetel síit'najo'ob ichil le ak'alo'.

Ka e'ejoch'enchaje' suunajo'ob tu yotoch u chiich uti'al u janalo'ob. ¡Ikil u janalo'obe' káaj u yokol u weenelo'ob!

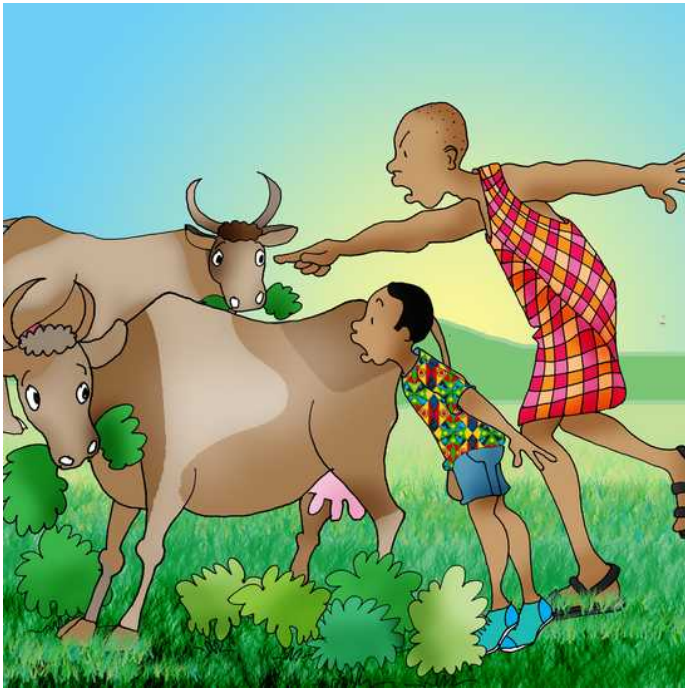
Ka sáaschaje' u yume' suunaj te' nojkaajo', le paalalo'obo' j-
p'áato'ob iknal Nyar-Kanyada.

Odongo yéetel Apiyoe' tu yáantajo'ob u chiich ti' u meyajil ichil le otocho'. J-bino'ob ch'a' ja' yéetel si'. Tu molajo'ob u je' kaaxo'obo' beyxan tu molajo'ob u yich pak'áalo'ob.

Nyar-Kanyada tu ka'ansaj ti' u yáabilo'obo' bix u meenta'al ugali u ti'al u jaanta'al yéetel le xaanchakil ki'waj. Beyxan tu ye'esaj bix u meenta'al sakneek' xa'ak'ta'an yéetel káastelan tuk' uti'al u jaanta'al yéetel k'a'atbij kay.

Jump'éeel k'iine' Odongoe' tu bisaj janal le xwakaxo'ob yaan ti' u chiicho'. Ba'axe' le xwakaxo'obo' j-oko'ob tu soral juntúul etchi' kaj. Le etchi' kajo' p'u'uj ti' Odongo. Tu ya'alaje' yaan u p'áatal yéetel xwakaxo'obo' tumen tu jantajo'ob u pak'áal. Beytuno', ti' u jeel k'iine' Odongo jach tu kaláantaj ma' u ka okolo'ob te' soralo'.

Ti' u jeel k'iine' le palalo'obo' j-bino'ob tu kúuchil koonol yéetel Nyar-Kanyada. Leti'e' yaan ti' jump'éel kúuchil tu'ux ku konik u yich u pak'áalo'ob, ch'ujuk yéetel yoom. Apiyoe' uts tu yich u ya'alik bajux u tojol le ba'alo'obo'. Odongoe' ku ts'apik u maano'ob le wíiniko'obo'.

Ti' u áak'abile' ku múul uk'ik'ob chakbil pak'áal. Ku yáantiko'ob u chiich u xok buka'aj taak'in tu náajaltaj.

Baxe' le je'esajk'iinilo' jach séeb uchak u máan, le paalalo'obo' ka'a suunajo'ob tu yotoch te' nojkaajo'. Nyar-Kanyada tu sijaj jump'éel p'óok ti' Odongoo yéetel jump'éel mak'ambilnook' ti' Apiyo. Beyxan tu ts'áaj ki'iwaj u biso'ob tu yotoch.

Ka j-k'uch u yuum ch'a'iko'obe' ma' taak u bino'obi'. Tu yayantajo'ob ti Nyar-Kanyada ka xi'ik tu yéetelo'ob, ba'ale' letie'e chen che'ejnaji', ka tu ya'alaj beya: "Jach nojoch máaken ti' le nojkaajo'. Way ken in pa'ate'ex ken ka'a suunake'xe'".

Odongo yéetel Apiyoe' tu jich'méek'tajo'ob u chiich ka tu
ya'alajo'ob ti'e': "Tu jeel k'iin".

Ka suunajo'ob Odongo yéetel Apiyo tu najil u xooko'obe' tu tsikbaltaj ti' u etailo'ob bix u kuxtalil ti' jump'éel chichan kaj. Yaan paalale' tu ya'alajo'obe' le kuxtal yaan te nojkaajo' asab ma'alo'ob yaan xan tu ya'alajo'obe' le kuxtalil ichil le chichan kaajo' asab jats'uts. ¡Ba'ale' u jaajile' tuláakalo'obe' tu ya'alajo'obe' Apiyo yéetel Odongoe' yaan ti'ob juntúul chiich jach maksil!

Cuentos para México

global-asp.github.io/storybooks-mexico

Máansaj k'iinilo'ob iknal in chiich

Texto: Violet Otieno

Ilustraciones: Catherine Groenewald

Traducción: María Gelmy Cauich Cocon, Ruth del Carmen Chuc Caamal

Este cuento se origina en el African Storybook (africanstorybook.org) y es presentada por Cuentos para México, que ofrece libros para niños en muchos idiomas que se hablan en México.

Esta obra está bajo una Licencia Creative Commons
[Atribución 4.0 Internacional](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).